

tionibus siue fiant cum aliquo vno, siue cum pluribus: verum etiam multo magis in populis quando sermo promittitur, vt intelligamur instandum est. Qui in collocationibus est, cuius interrogandū potestas, ubi aut omnes tacent ut audiatur vnus, & in eum inteta ora conuertūt, ibi ut reqrat vnusquisq; que nō intellexerit: nec moris est nec decoris, ac per hoc debet maxime tacenti subuenire cura dicentis. Solet autem motu suo significare vtrum intellexerit cognoscendi auida multitudo, que donec significet uersandum est quod agit multimoda uarietate dicendi, que in potestate nō habent qui preparata & ad uerbum memoriter retenta pronunciat. Mox autem ut intellectum esse cōsisterit, aut sermo sumendus est, aut in alia transeūdum. Sicut enim gratus est qui agnoscenda enubilat, sic onerosus qui cognita inculcat.

DE OPTIMO MODO DICENDI, ET QUID
OPORTEAT PRAEDICATOREM IN DICENDO OBSERVARE. Ca. XXXI.

St autem optimus modus dicēdi, qui fit ut qui
e audit uerum audiat, & que audit intelligat, bonorumq; ingeniorum insignis est indoles, in verbis uerum amare, non uerba. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire que uolumus non potest, aut quid obest lignea, si hoc potest, quādo nihil querimus nisi ut pateat quod clausum est? Dixit ergo quidā eloquens, & uerum dixit, ita debere eloquētem loqui ut doceat, ut delectet, ut flectet. Deinde addidit, Docere necessitatis est, delectare suauitatis, & flectere uictorie. Horum trium quod primo loco positum est, hoc est dicēdi necessitas, in rebus est cōstituta q̄s dicimus.

reliqua duo in modo quod dicimus. Prorsus hæc sit in docendo eloquentia, non ut libeat quod horrebat, aut ut fiat quod pigeat, sed ut appareat quod latebat. Quod si etiam delectare vult eum cui dicit aut flectere, non quocumque modo hoc dixerit, sed interest quomodo dicat ut faciat. Sicut est autem ut teneatur ad audiendum delectandus auditor, ita flectendus ut moueatur ad agendum, & sicut delectatur si suauiter loqueris, ita flectetur si amet quod polliceris, timeat quod miaris, oderit quod arguis, quod commendas amplectitur, quod dolendum exaggeras doleat, cum quid letandum predicis gaudeat, misereatur eorum, quos miserandos ante oculos dicendo constituis, fugiat eos quos cauendos terrendo preponis, & quidquid aliud grandi eloquentia fieri potest, ad commouendos animos auditorum, non quid agendum sit ut sciant, sed quod agant, que agendum esse iam sciunt. Oportet ergo eloquentem ecclesiasticum quando suadet aliquid quod agendum est, non solum docere ut instruat, & delectare ut ueniat, verum etiam flectere ut uincat.

DE TRIPLICI GENERE LOCUTIONIS.
QUOD ROMANI DOCTOR ELOQUII
ITA DISTINXIT. Ca. XXXII.

D hæc enim tria id est ut doceat, delectet, ut flectat, etiam illa tria uidentur pertinere uoluisse idem ipse Romanus author eloqui, cum totidem dicit, Is erit igitur eloquens, qui poterit parua summissè, modica temperate, magna granditer dicere, tanquam si adderet illa etiam tria, & sic explicaret unam eandemque sententiam dicens, Is erit ergo eloquens, qui ut doceat poterit parua summissè, ut delectet modica temperate, ut flectat magna dicere granditer. Hæc autem tria ille ab eo dicta sunt in causis forensibus posset ostendere;

non autem hic hoc est in
quibus huius quem volum
In illis enim ea parua dicunt
ris iudicandum est, et mag
omnium, et uero in illis
ut agatur dicunt, sed ta
audere inter utrumque, quod
hoc est moderate dicunt, mo
pobit nam modica parua
cimus, in illis autem nostris
manere de hoc superiore
nam libere, nec tempore
debemus, ut etiam ueniat
fuit magna que dicunt, ut
cuius rebus uel acquirere
videri debeant, que dicunt
illa magna siue parua pecu
fici, quam profectio di par
mas, dicere dominum, Qui
magno huius est, Quod erit
delectatione huius est

QUANDO SUMMISS
QUANDO TEMPERA
que paruum sit.
Tantum doctor ut
a temperum, non sen
dicit ad summissè cum
parua aliquid ut uterque
dicendum est, & ad eos h
dicunt, nec tamen volum, nun
quid granditer, & ad fle
gram, & aliquando de vna
summissè dicitur il docetur, & t